

RIPORT „BOKROSOKAL”...

„Arról szeretnék írni, amiről sem írni, sem beszélni nem lehet. Arról, ami nem fér bele a szavak mindig szűknek bizonyuló ketrecébe. Megtapasztalhattuk, mindahányszor a beszéd túljutott a mindennapok egyszerűségén, tétovává válik, cserbenhagynak a szavak, és marad a csend. Közölnivalónk hídjának marad az érintés. Az érintés, amely túl van a szavakon, túl a csenden. Az érintés, amely túl van a test bármely pontjának találkozásán a másik testtel...”
Biegelbauer Pál

AJÁNDÉK

Ködös novemberi nap. Ismét, mint már annyiszor, a délutáni tömeg hömpölygése. Legalább kétezer ember mellett álltam, mentem el, érintkeztem velük futólag, amíg a Blahára értem. Ha a helyzet úgy hozta volna, bármelyik válhatott volna felebarátomná. Nem hozta. A Blahán már szakadozott a felhőzet, amikor kiléptem az aluljáróból. És amikor a Rókus kápolnához értem, a Rákóczi úton végigsütött egy Napsugár. Aztán be a sötét Vas utcába. Fenn az emeleten, a körfolyosón Györgyi várt.

Azt javaslom, hogy ne beszéljünk a múltról, annak eredményeiről, kudarcairól, a sérelmekről és sikerekről. Arról beszéljünk, ami most van bennünk, illetve benned. Én például kicsit „készültem belőled”, aztán sok egyéb minden érintett közben, a nap folyamán, idefelé jövet is, és ez most mind itt van velem. Gondolom, te is hasonlóképpen vagy. Itt a fél világ – az enyém, a tiéd, amiben élek, élsz. Most, itt azt szeretném belőled kicsalogatni, hogy ebben a mai napban hogyan köszön vissza az a tanítás, amelyet a Bokor fedőnév – talán nem is fedőnév, inkább életszemlélet, életvitel – takar, és amelynek az alaptartalma az evangéliumok közösen elfogadott üzenete: adni, szolgálni és békességet teremteni magunk körül a világban, a mi világunkban, vagyis elsősorban bennünk.

Igen. Nagyon is értem, amit mondasz. Mondhatok mindjárt egy példát éppen a mai napomból. Rögtön az elején történt, azonnal meg is érintett, és tulajdonképpen jellemzi is az életemet. Talán ma történt velem először, hogy egy fiatal lány a buszon átadta nekem a helyét. Ezen annyira meglepődtem, hogy meglepetésemben rögtön le is ültem, pedig nagy tömeg volt. De nem ennyi az egész, hanem folytatódott. Munkahelyemre az 5-ös busszal járok, amely elég sok templom mellett halad el. Már többször megfigyeltem, hogy a templomoknál egyes utasok – főleg az idősebbek – keresztet vetnek. Nagy meglepetéssel vettem észre, hogy a Belvárosi templomnál ez a kis fiatal lány, aki átadta a helyét, szintén keresztet vetett. Akkor valahogyan megérintett az a tudat, hogy: Jééé..., nem is ismerem, és mégis „virtuális” közösség van közöttünk. Nem csupán a mozdulat, nem csupán az, hogy tudom, ő is katolikus, hanem annak tartalma: a tevékeny szeretet is jelen volt azáltal, hogy előtte átadta egy idősebbnek a helyét. E mögött sok minden ott van, amit én is átéltem: minden, ami a vallási neveltetés és gyakorlat. No, ezt csak a mi ismerkedésünk miatt tettem hozzá.

És ha már itt tartunk: 55 éves vagyok (bár nem érzem magam annyi idősnek), a Mérleg jegyében születtem – ez tetszik, a mérleg a mértékletességet jelenti számomra. A Bokorban megtanultam, hogy „a szeretet a csúcserték”, amit nagyon szorosán követ értékrendemben a „leváltott”, második helyre szorult igazságosság.

Visszatérve: aztán végig ültem a buszon (ez ritkaság ám!), s jó érzéssel kezdek el ezt a napot – amely éppen a veled való találkozásra készülés miatt is egy kicsit más volt. Éreztem, nem tudtam, hanem éreztem, hogy milyen jó is nekem, milyen jól kezdődött ez a nap. És szintén éreztem, hogy ebbe mennyire belejátszik a múlt is. Az a sok minden, amit ajándékként kaptam eddig.

Nem tudjuk elkerülni, talán nem is célszerű kihagyni a kis visszatekintést az indulásra.

Egy kis Nógrád megyei faluból származom, otthonról az erkölcsös életre törekvést, s ezzel együtt a hagyományos, mély vallásosságot kaptam útravalóul, ami számomra a rendes hittanra járást, szorgalmas lelki életet jelentette, nemcsak vasárnapi misehallgatást, gyónást, áldozást. A falunkban ráadásként Tarnai Imre volt a plébánosunk. Mindaz, ami rajta keresztül jött: hatalmas tudása, intelligenciája, közösségteremtő képessége, embersége volt az én ajándékom, hát hogy is mondjam,

amit csak úgy, „alapból”, mondhatni tálcán megkaptam még valamikor általános iskolás koromban. Az ő révén kerültem aztán a Bokorba is. '77-ben már Bokor-lelkigyakorlaton vettem részt – M. Imre és Ancsa tartotta hozzám hasonló húszévesek társaságának, Gyuszi bácsinál, Pilisszentléleken.

Jó, jó...! Már látom magam előtt azt a rengeteg indát, amely a múltból kiindulva elkezd burjánzani körülöttünk, és a végén még bele is veszünk, ha nem vigyázunk. Nagyon sok a közös szál, név, helyszín és mély élmény, ami órákra, napokra témát adhatna nekünk, de próbáljunk meg most itt maradni.

Jó, persze, de még annyit, hogy a Pilis a kedvencem. Ugyanis Pilisszántón van egy kis hétvégi telkünk.

Na, ugye, látod... Kiderül, hogy szomszédok vagyunk. Nekünk ugyanis Dobogókőn van egy hasonló kis erdőnk. És még hány ilyen szálon folytatódhatna ez a beszélgetés!

Jó, de annyit még hozzátennék, hogy az „Életbe” induláskor tényleg minden segítséget megkaptam. Tarnai Imrét említettem, de a káplánok is „nívóság” voltak a falunkban, többek között „Beton”, aki újszerűen, modern hangon szólította meg a fiatalságot, s ugye, valamikor ő is szimpatizált a Bokorral. De ezt is csak azért mondom, hogy lásd, sok mindent tálcán kaptam.

András közel 35 éve a férjem. Esküvőnkön az egyik kulcsmondat ez volt: „Ne szabjátok magatokat a világhoz!” Erre valóban törekedtünk. Így aztán – már Budapesten –együtt jártunk Andi csoportjába, úgyhogy... azt élem meg, hogy a régi és mindennapi ajándékok mellett, amiket kaptam, kapok erőt is ahhoz, hogy... végezzem a dolgomat.

Együtt jártunk a közösségekbe, bár most ez a közösségi élet..., hogy is mondjam... elmúlogat. Én az Öregek II-be járok, de amikor oda bekapcsolódtam, András nem jött.

Rendben van, Györgyi! Jöjjünk vissza akkor most ide, a mai napra. Ilyen, mai napi kezdeti élményekkel bejöttél a kis munkahelyedre, ahol... mit is csinálsz?

Honlapszerkesztőként dolgozom. Tudod, bár a munkaeszközöm egy gép, de segítségével hatalmas rálátásom van olyan területekre, mint a pedagógia, az egész nevelésügy, azon belül pedig annak számos speciális területe. Ezen túlmenően ott a Bokorportál, a BOKKE, a Bokorporta, Óbudavár és az ezekkel járó összes adminisztratív és alkotó feladatok. Alkotó is, mert például a kilencvenes években, amikor szó volt az erkölcsstan közoktatásunkba történő bevezetéséről, az nagy fellángolásra adott alkalmat a Bokorban. Az ehhez kapcsolódó könyvek megírása, amiben többekkel együtt aktívan közreműködtem, aztán konferenciák, tanfolyamok szervezése, tantervek írása stb. Ma újra aktuális lett ez a téma, de nem tudunk tevőlegesen részt venni ebben a munkában, nem nagyon engednek közel a „hivatalos szervek” – sem a minisztérium, sem az egyház részéről. Tudod, itt is megvan a „kiválasztottak” köre.

Szóval bemegyek a kis munkahelyemre... Napi munkám egyébként az internetes portálok frissítése, cikkek, dokumentumok, események stb. megjelentetése. Sajnos a rengeteg oktatáshoz kapcsolódó információ publikálási feladata miatt csak ritkán tudok interjúkat készíteni, de örülök, hogy Bokorbéli barátokkal is beszélgethettem, pl. etikaoktatás vagy erőszakmentesség témában. Hasonló feladataim vannak a Bokorportállal is. Különösen izgalmas terület az érdeklődőkkel való kapcsolattartás és közvetítésük a Bokor megfelelő személyéhez vagy csatornája felé. A gép mögött, a „másik oldalon” viszont már nem gépek, hanem élő emberek voltak, vannak, akikkel élő, levelező kapcsolatban vagyok. Bizony, a minden rendű-rangú emberi kapcsolatokat is mint ajándékokat élem meg.

Igen. Nagyon is értelek. Ugyanezt élem meg én is a magam területén. Ajándék és ajándék mindenhol, minden szintről és folyamatosan. Ugyanakkor egyre sürgetőbbé válik bennem egy belső kérdés: Mivel fizetsz értük? Fizetsz-e egyáltalán értük? Egyik közös ismerősünk mondta a legutóbbi csoporttalálkozón: egy nagy piramis csúcsán állunk; sokan vannak alattunk, akiknek a vállán állunk. Ezt érzi az ember. De kik állnak a mi vállunkon?

Értem. Ez a kérdés is többrétű. Túl a szomszéd nénin és a hétköznapi dolgokon, tudod, tudatosan vállaltam a Bokorban olyan feladatokat, amelyek nem a közösségünkbe, csoportba szervezést jelentenek, de azért közösségi szolgálatot, mint például az említett dolgok. A Bokorporta ügyeinek adminisztrálása, vagy a Bokorportál, amit szívesen csinállok, bár várom, hogy most már valaki kedvet kapjon a fejlesztésre, megújításra – de ez valahogy nehezen megy. Fontosnak gondolom, hogy mit mutatunk meg magunkról, hogy kincseinket ne ássuk el, és hasznára lehessünk a keresőknek. És ilyen a BOKKE is. Ez B. Gyuri kezdeményezésére indult, igen hosszú neve van: Bokor Közösségfejlesztő Kulturális Egyesület – amelyet '95 óta erősíteni kell, valahogyan életben kell

tartani, hiszen például az etikaoktatás „projektünkben” is nagyon hasznosnak bizonyult mint „jogi személy”. Na, és ott van Óbudavár... – talán olvastad is a felhívásokat, összefoglalókat... Nagy feladat, sok hasznos dologra lehetne használni. Kezdetben a KIO gépelésével fizettem, most ezek azok, amikkel fizetek – ezen a szinten – azokért, amiket kaptam. Nem látványosan nagy „összegek”, de szükség van rájuk és erre van lehetőségem.

A BOKKE közösség-szervezési vonala – gondolom, itt a „mindenki hozza létre a maga tizenkettőjét” a cél – hogyan segítette az elképzeléseket?

A BOKKE nem ebből a célból jött létre, közvetlenül ez nem mondható el róla, az egyesületi tevékenység inkább a külső kapcsolatokra irányul, „hivatalos megjelenést” tud biztosítani. Ilyen volt az etikaoktatáson kívül például az a lépésünk is, amellyel a fővárosi önkormányzat civil oktatási programjába kapcsolódtunk; bár most, hogy állami fenntartásba kerülnek az iskolák, nagyon bizonytalanná vált ez a vonal. Talán elsősorban a jogi háttér fenntartását segíti az egyesületi keret. Fontos például a Bokor alapítványai szempontjából, a Bokorporta vagy az óbudavári Bokorház tulajdonjoga és fenntartása miatt. A közösség-szervezés támogatásában a Bokorporta jelentős szerepet tölt be, az ehhez szükséges lehetőségeket, a feltételek egy részét, magyarul helyet biztosít ehhez, akár egy-egy személyes beszélgetéshez, akár csoporttalálkozóhoz, akár csoportterősítő rendezvényekhez is.

Itt most el kell mondanom valamit. Van egy szívfájdalmam. A csoportok, a kapcsolattartók valamilyen oknál fogva nem érzik, hogy a Bokorportálnak mekkora a jelentősége a közösség, a Bokor egésze szempontjából. Gondolom, hogy – jézusi szemmel nézve is – mindenki nagyon jól működik a saját kis életében, környezetében. Abban is biztos vagyok, hogy a tíz-húsz-ötven éve összejáró csoportok szintén jól működnek. De azt nem látjuk, hogy ezek a csoportok egymást is képesek lennének „táplálni” egy további szinten, mégpedig ezen a gépiesnek tűnő, de mégis működő kapcsolaton (kommunikációs csatornán) keresztül. Valószínűleg még a szükségét sem látjuk ennek. Pedig ahogy egy ember bezáródhat a saját kis világába, úgy egy csoport is az övébe. Régebben ennek feloldási „eszköze” volt a csoportokon átnyúló lelkigyakorlat. Ma talán ez a régi, sokkal megfelelőbb és élőbb „eszköz” támadhatna fel a Bokorportálnak mint eszköznek a használata révén. Általában nekem kell megszólítanom, noszogatnom a testvéreket, hogy küldjék el publikálásra a helyi kincseket, a beszámolóikat arról, ami a Bokor élete a hétköznapokban. Felismerve az ebben rejlő közös lehetőségeket, az egymást táplálás lehetőségét, a Portál hatalmas közös forrás lehetne a közös lelkigyakorlatok előkészítéséhez. Nem kellene külső előadók érdeklődési területének, kérdéseinek kiszolgáltatni magunkat, hanem a közösségen belüli élő kérdések adhatnák a lelkigyakorlatok alapját. Meg kellene mutatnunk a Bokor életét úgy, ahogy van. Nemcsak kifelé, hanem magunknak is, egymásnak, egymásért.

Van egy másik „ügy” is, amely kicsit több odafigyelést igényelne. Jónéhány megkeresés érkezik a Bokorportálon keresztül: bizony vannak, akik szeretnék mélyebben megismerni a Bokor tartalmait, a közösségi életet, vagy akár rögtön csatlakozni szeretnének a közösséghez. Ez nagyon örvendetes, és közvetítem is az illetőt valakihez a lakóhelye közelében, de... ez nincs működőképesen, hatékonyan megszervezve a Bokorban. Sokszor nincs, aki egy közösségből vállalná, hogy megismeri az illetőt, és a klasszikus módon „csoportba szeretgesse”. Az időseknél pedig ez szinte lehetetlen. És ez nagyon sajnálatos.

Nagyon sajnálatos. Egy növény esetében egyetlen ág sem éli túl, ha végein nem nőnek rügyek. És a növény sem, ha évekig nincs rügy egyetlen ágacska végén sem. A rügy lehetőség az egész ágnak és a növénynek is. Nehéz, sok energia kell hozzá, sok ütközés, feszültség, alkalmazkodás, de ez a súrlódás erősíti az ágat, a növényt. Ha ezt nem értjük, akkor nem értjük az egész csoportozás lényegét: a transzmissziót, az átadását mindannak, amit ajándékként mi is kaptunk.

Valóban így van, nagyon egyetérték. Azt hiszem, túlzottan is zártak, esetleg „nagy múltúak” vagy „beteltek” közösségeink, és ugyanakkor kapacitáshiányban is szenvedünk. Nincs sok visszajelzésem az újonnan jelentkezők sorsáról, de sajnos ismerek példákat, amikor ez a felkarolás dolog nem működött, még fiatalok esetében sem. Mintha belenyugodnánk: akkor, évtizedekkel ezelőtt erre a feladatra szükség volt, és megtettük... Talán belejátszik ebbe az a különös szemlélet is, amit úgy fejeznék ki: „A mór megtette kötelességét, a mór mehet.” Mintha ezt az ügyet abba lehetne hagyni! Mintha ez az ügy le lenne zárva! „Kisközösségek létrehozása a kommunizmus hatása ellen!” És most? Sokkal nagyobb szükség lenne jól működő kisközösségekre, mint a kommunizmusban. Az „ellenség” sokkal nagyobb és sokkal erősebb, rafináltabb, sokkal szétzüllesztőbb. Vagy az ügy másik pillére: az

evangéliumok üzenetének minél mélyebb, szélesebb és tágasabb megértése. És most? Már mindent értünk? Eljutottunk a végső megismerésre, és az életgyakorlatunkká is vált?

Nagyon különös számomra az, amit mondasz. Az evangéliumok üzenetének megvan az a mélysége, amely nem Jézus cselekedeteiről, nem is az erkölcsi tanításáról szól, hanem az életgyakorlatáról. Arról, hogy minden tette, amelyről az evangéliumok beszámolnak, és itt azon van a hangsúly, hogy minden, szóval minden tette előtt megállt, és befelé hallgatózott. Nem reagált, nem vitatkozott, nem magyarázott, hanem befelé figyelt, majd amit hallott, azt közvetítette („az az én táplálékom, hogy megtegyem Atyám akaratát...”). És amit közvetített, az gyógyított, az világosított meg, az váltott ki hatalmas pozitív vagy negatív érzelmeket. Szóval, azt akarnám mondani, hogy van még perspektíva.

Ebben talán igazad van, de ez a közeg, amelyben most vagyunk, sokkal nehezebbé teszi ezt a szemléletet. Elmélyülni és elcsendesedni ebben a mai, infokommunikációs világban szinte lehetetlen. Saját életemben tapasztalom ezt a sokkal nehezebbet. Tudom, hogy jó lenne. De akkor miért nem csinálom? Talán elég lenne napi fél óra reggel, vagy egy-egy perc napközben, két telefon vagy két mentés között. „Őrizd meg a rendet, és a rend megőrzi téged” – szokta volt mondani Gyurka bácsi, és ő nem, vagy alapvetően nem a külső rendre gondolt. A belső rendre, arra a mércére, amelyhez mindig, bármikor hozzá lehet igazodni. Sokszor eszembe jut. Látod..., az is mekkora ajándék, hogy nála lakhattunk néhány évig!

Van egy nagy területe a mindennapi életednek, amit még nem is érintettünk: a szűkebb és tágabb családot. Közöttük, velük hogyan éled meg ennek a belső mércének a működését? Arra gondolok, hogy egy családtag sokkal nehezebb kapcsolat, mint egy idegen. Sokkal több tűrést igénylő, sokkal több reflexmozgást kiváltó, mint egy idegen vagy a főnök, amikor is jól érzem, hogyan és mit kell mondanom, hogy elkerüljem a konfliktust.

Négy gyerekünk van. Három fiú és egy leány. Tizenöt évig otthon voltam GYES-en. Számomra mindig elsődleges volt a család és a gyerekek – szellemi, érzelmi, higiéniai - nevelése. Minden azután jött. Nem estem túlzásokba (ld. Mérleg-jegy), így megfelelő időbeosztással konfliktusmentesen meg tudtam oldani a család-közösség problémát. Pedig nem volt egyszerű, mert például egy nagyothalló gyermek kétszer, háromszor annyi türelmet, törődést, odafigyelést igényel, mint halló társai. Gondolj csak bele, hogy az anyanyelvére kell megtanítani valakit. De jó érzéssel emlékezem erre az „életfeladatomra”, mert teljes szívvel vállaltam, és mindent megtettem, ami tőlem telt, és az eredmények sem maradtak el. Viccesen szoktam mondani, hogy a fő nehézség az volt számomra, hogy a férjem, a legnagyobb fiam és ráadásul még a vejem is fizikus. Ilyen tömény természettudományos közegben élni azért nem könnyű, hiszen minden állításomat meg kellett fontolnom: logikus-e, bizonyítható-e, megismételhető-e... Na, képzelheted! Jaj, azért nehogy azt hidd, hogy meg voltam megfélemlítve, sőt, ez inkább biztonságot adott, mert ha érdekelt valami, mondjuk a fekete lyukakról, akkor megfelelő, érthető, hiteles és logikus válaszokat kaptam (már amennyire lehetséges). A férjem hajlamos és készséges a filozófiai kérdések vizsgálatára, azonban elméleti fizikus fiamnál az eszmecsere már nem haladhat meg egy bizonyos, matematikailag lefedhető szintet, „Isten” szóba sem jöhet – egyelőre, az ő kutatási területén még nem fogalmazódnak meg a filozófiai feltevések, csak a matematika írja le, mondjuk, a világunk dimenzióinak számát. Most már csak kettecskén élünk, mind kirepültek, ráadásul eléggé messzire repültek, de van két csodálatos unokánk, s a már harmadikat is várjuk.

Hogyan látod így utólag? Hatott-e a családra az, amit a Bokorban tanultunk és az élet legkülönbözőbb területeink próbálunk alkalmazni? Arra gondolok, hogy ha ez a munka, életgyakorlat nem hat pozitívan a szűkebb vagy szélesebb családra, akkor ott valami el van szűrve. Hiszen a csoportban, a csoport közvetítésén át, az ott végzett egyéni és közös „munka” által kapom meg azt a plusz erőt, amire otthon, a munkámban vagy az élet bármely területén szükségem van.

Igen. Úgy gondolom, hogy nagyon jó olyan közösségbe járni, ahol hasonló feltételek között élő emberekkel jövünk össze, mert meg tudjuk beszélni a közös problémáinkat. Négy gyerekünk közül a lányunk az, aki belenőtt a Bokorba. A többiek is részt vettek Bokor- rendezvényeken, hittanra jártak Ko. Lacihoz, de közösségbe, csoportba nem szerveződtek. Ez némi hiányérzetet okoz nekem, de érzékenységük, etikájuk persze annak alapján alakult, ami rajtunk keresztül jutott el hozzájuk. Ugyanakkor én sem anyukám vallásosságát folytatom, s nem is a harminc évvel ezelőtti módon szemlélem a világot. Úgy gondolom, hogy ezt mindenki megkeresi magának. Nálunk szinte alapelv volt, hogy „Tudásból sosem elég!”, tehát mindenki minél több ismeretet, tudást gyűjtsön össze, hogy

meg tudja találni a helyét a világban. Szóval idő kérdése, hogy mindenkiben kialakuljon a saját istenképe is, meg, hogy' is mondjam, az istengyakorlata is. Így aztán nyitott bizalommal vagyok tele.

Nekem nagyon jó volt, hogy a Bokorba kerültem, és megismertem ezt a szellemiséget, nekik pedig ez volt az indulás, ezt kapták, innen indulhattak. Elsőszülöttünk például 3-4 éves korában napi misehallgató volt Gyurka bácsinál. A gondolatok, szavak, hatások nem szállnak el nyomtalanul. Előbb vagy utóbb nekik is rá kell ébredniük arra, hogy mennyi mindent kaptak eddig az életük során, és hogy valamivel, valakinek, valahogyan viszonzniuk kell majd ezt a sok kapottat. Nyugodtan lehetek türelmes velük kapcsolatban, mert azt látom, hogy nem egy-két évben kell gondolkodni. Tíz-húsz év az az időszak, amely akár pálforduláshoz is vezethet – baráti körömben is ezt tapasztalom. Ezen sokszor csak ámulok. Ugyanígy tapasztalom ezt a Bokor-gondolatokkal a világban is. Amit mi „fülbé sűgva”, zárt ajtók mögött beszélgettünk, azokat ma a sajtóból, az egyházban, emberektől nagyon sok helyről visszahallom. Erre gondoltam, amikor a „mórra” utaltam. Lassan, fokozatosan asszimilálódott a világba a gondolatoknak, az életgyakorlatnak az a lényege, amit annak idején hallottunk, majd alkalmazni próbáltunk. Nem mondom, hogy mindig és mindenhol, de azt mondhatja az ember, hogy csak nem volt hiába. Nem kézzel fogható, csak feltűnik: Milyen ismerős ez a szófordulat, ez a kifejezés vagy ez a gesztus!

Mondd, Györgyi! Van neked szabad időd? És ha van, akkor mire van?

Az első, amit érzek, hogy tele vagyok restanciával. Ezek tolják az életemet. Listáim vannak az elvégzendő feladatokról, amikből aztán este vagy sikerül kihúzni valamit, vagy nem. Szeretek olvasni, persze csak esténként, tudod, az a belealvós fajta vagyok... Kertészkedni is szívesen kertészkednék, csak nem nagyon megy, ritkán jutok ki a telkünkre. Aztán ott az internet, ahol nehéz eldönteni, mi tartozik a szabadidő, a szórakozás kategóriába, és mi az, ami munka. Nálam kicsit összefolynak ezek.

Amikor azt kérdeztem, hogy mire van időd, arra gondoltam, hogy amikor valakit nem nyom a „lista”, akkor van lehetősége elmélyülni valamiben. Van-e erre lehetőséged? Benne van-e a „listában” az, hogy néha megállni, és...?

Értelek. Tudatosan igyekszem erre időt szakítani, ha nem is így, de mondjuk egy „Érted vagyok”-cikket elolvasni, vagy a csoporttalálkozóra készülni komoly, elmélyült munkát igényel... Ugyanakkor, ahogy most ezt megkérdezted, elgondolkoztam... Tíz-húsz évvel ezelőtt, amikor pedig ott volt a sok nyüzsgő gyerek körülöttem, mintha több alkalmat teremtettem volna erre a megállásra, elmélyülésre. Ezen most el is csodálkozom! Ezt meg kell vizsgálnom...

Nem érdemes ezen rágódní. Számomra az a csoda, ha valaki ebben a mai űrült rohanásban képes megállni egy percre, vagy az életében rendszeresen megteremteni a csend hallgatásához szükséges feltételeket.

Én ezt, amiről beszélsz, úgy tapasztalom meg, hogy amikor például G. Bandi Márk evangéliumának elemzését olvasom, érzem, jó lenne hosszabban foglalkozni vele, és nemcsak úgy beleolvasni mondjuk akkor, amikor egy csoporttalálkozóra készülök. Hiszen a hivatkozásai ezt szinte felkínálják. Azért jutott eszembe éppen ez a példa, mert egy baráti házaspárunknak odaadtuk a Márkot, és ők rövid idő alatt kiolvasták, és annyi kérdésük volt, hogy fel kellett írunk a következő találkozásig. Irigyeltem őket, hogy így egybe látták. Ja, igaz... hát ők is nyugdíjasok!

Előkerült a sós süti és az édes szárított alma is, amit Györgyi külön a találkozásunkra készített. Ezen is „elrágódtunk” kicsit, de még volt mit mondania. Így visszatértünk a „témához”.

Bár T. Évával beszélgetve már sok mindent megtudtam a csoportokról, azért megkérdezném tőled is, hogyan látod a csoportot, a csoportozást?

Félszavakból is értjük egymást – ahogy már beszélünk róla –, mégis jó, hogy különbözőek vagyunk. Különbözőképpen látjuk ugyanazt, és ez az élethelyzetünkből adódik. Van, aki egy adott kérdésben egyetértő, de a másik, helyzeténél fogva, sokkal mélyebben belelát. A nagy öregek pedig annyi tapasztalattal, életismerettel rendelkeznek, hogy öröm hallgatni őket. Sokszor még a hallgatásuk is beszédes. Egy ilyen közösségi találkozó egészen más világ, mint a szokásos. Pedig amikor összejövünk, mindenki hozza magával a saját külső világát. Aztán, nem azonnal, hanem ahogy körbeimádkozunk, szép lassan, érezhetően megváltozik valami. Ahogy az a vers is említi – most nem jut eszembe a címe –: „adódtatok össze...” Nálunk ezt nagyon segíti, hogy papjainknak köszönhetően mindig misével kezdjük a találkozót. Megjelenhet valami, ami mindig is ott volt, de a zaj, a rohanás elnyomta a hangját. Viszont ahogy elcsendesedünk, lassan „hallhatóvá” válik. Úgy mondjuk:

bensőségessé válik. Egyszer volt egy próbálkozásom, amikor én voltam az elmélkedő, és egy relaxáló, alfa-állapotot elérni próbáló elmélkedést vezettem. Érdekelnek ezek a dolgok is. Volt egy időszak, amikor a munkahelyemen, pszichológus vezetésével, minden héten relaxációs szünetet tartottunk. Ezek is ajándékok voltak, és nem is csak a testünket érintette kellemesen. A Bokorban is megszerveztünk egy ilyen tanfolyamot Andi, a teológiai kurzus keretében, még a MÁV Kórházba is elmentünk gyakorlatra. A Bokor mindig is nyitott volt a „másra”, az újra, s ez nagyon vonzó számomra. Hát ennyi!

Azután még beszélgettünk a zenéről, az unokákról, a szülőfalujáról. Megnéztük együtt az íróasztal feletti táblára kiszögezett sok képet a két kis unokalányról, majd elbúcsúztunk.

A délutáni átmeneti napfény ismét visszatért a ködbe. A Bródy Sándor utcai járdán ismét eszembe jutott a sokszor elhangzott szó: AJÁNDÉK. Egy beszélgetés két ember között: ajándék. A délutáni napsugár: ajándék. Az esti köd: ajándék. Miért nem csodálkozunk kicsit többet azon, hogy élünk, hogy VAGYUNK? És mivel fizetünk érte?

*A beszélgetést rögzítette egy diktafon.
Részt vett benne: Végh Györgyi és Farkas István*